

20894 - Putları Kırmanın Gerekliliği

Soru

İslam'da, heykellerin kırılması gerekir mi? Bunlar, insan kültür ve medeniyetinden olsalar bile durum aynı mıdır? Sahabe, bazı yerleri fethettikleri zaman niçin orada gördükleri heykelleri kırmadılar?

Detaylı cevap

Kurân ve sünnette gelen deliller, putların kırılması gerektiğine delalet etmektedir. Bu delillerden bazıları şunlardır:

1- Ebul-Heyyâc el-Esedî'den rivâyet olunduğuna göre O şöyle dedi:

"Ali b. Ebi Tâlib -Allah ondan razı olsun- bana şöyle dedi:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in beni görevlendirdiği şey ile seni de görevlendireyim mi?

" أن لا تدع تمثالا إلا طمسته ، ولا قبراً مشرفاً إلا سويته "

"Kırılmamış hiçbir heykel, düzlenmemiş hiçbir kabir bırakma!"[1]

2- Amr b. Abese'den -Allah ondan razı olsun- rivâyet olunduğuna göre, O, Allah Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle dedi:

"Allah seni ne ile gönderdi?

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Akrabaya iyiliği emretmekle, putları kırmakla ve Allah'ı birleyip O'na hiçbir şeyi ortak koşmamayı emretmekle gönderdi."[2]

Eğer Allah'ı bırakıp da bunlara ibâdet ediliyorsa, bunların yok edilmesi daha gereklidir.

3- Cerir b. Abdullah el-Beceli'den rivayetlerinde O, şöyle dedi:

عن جرير بن عبد الله البجلي قال قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم يا جرير ألا تريحني من ذي الخصلة بيت لختعم كان يدعى كعبة اليمانية قال فنفرت في خمسين ومائة فارس وكنت لا أثبت على الخيل فذكرت ذلك لرسول الله صلى الله عليه وسلم فضرب يده في صدري فقال اللهم ثبته واجعله هاديا مهديا قال فانطلق فحرقتها بالنار ثم بعث جرير إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم رجلا يبشره يكنى أبا أرطاة منا فأتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال له ما جئتك حتى تركناها كأنها جمل أجرب فبرك رسول الله صلى الله عليه وسلم على خيل أحمس ورجالها خمس مرات."

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana şöyle buyurdu:

"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturamaz mısınız?" Zu'l-Halasa, Has'am kabilesi yurdunda, Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu bir bina idi. Yemenlilerin Kabe'si diye anılırdı.

Cerîr dedi ki:

Ben Ahmes kabilesinden yüz elli süvârî ile beraber Zul-Halasa'ya gittim. Ahmesliler at sahipleri olup iyi binici idiler. Ben ise at üzerinde duramıyordum. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- göğsüme vurdu. Öyle ki ben, O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm.

Şöyle buyurdu:

"Allahım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidâyet edici, hidâyet edilmiş kıl."

Akabinde Cerîr Zul-Halasa'ya gitti, onu yıkıp yaktı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bu haberi ulaştırmak üzere Ebu Ertat diye künyelenen bir haberci yolladı. Cerîr'in gönderdiği bu elçi:

-Seni hak ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben senin huzuruna ancak o şirk mabedi Zul-Halasa'yi bomboş veya uyuzlu bir deve gibi harâb bir hâlde bıraktım da geldim, dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- beş kere:

"Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun" diye duâ etti.[3]

Hafız İbn-i Hacer şöyle dedi:

"Bu hadiste, insan olsun, hayvan olsun veya da cansız olsun insanları fitneye düşürecek şeylerin yok edilmesinin meşru oluşu vardır."

4- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Uzza putunun yok edilmesi için Halid ibnu Velid'i -Allah ondan razı olsun- göndermiştir.

5- Menât putunu yok etmesi için Sa'd b. Zeyd el-Eşeli'yi göndermiştir.

6- Suva' putunu yok etmesi için Amr ibnu Âs'ı göndermiştir.

Bunların hepsi de Mekke'nin fethinden sonradır.[4]

Nevevi, "Şerhul-Muslim" de resim yapma konusunda şöyle demiştir:

"Gölgesi olan şeylerin yasaklanmasında ve onun değiştirilmesinde icma ettiler."

Suretlerden gölgesi olanlar, bu heykeller gibi cismi olanların suretleridir.

Sahabenin -Allah onlardan razı olsun- fethettikleri beldelerdeki putları kırmadıkları sözüne gelince, bu, zandan ve vehimden başka bir şey değildir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabının, putları ve heykelleri kırmamaları düşünülecek bir şey değildir. Özellikle de o zamanda bunlara ibadet ediliyor iken.

Şayet denilse ki: Bu eski putlar, Firavunlar, Fenikeliler ve diğerlerine aittir. Öyleyse beldeler fetheden sahabe bunları nasıl oldu da terk ettiler?

Buna şu şekilde cevap verilir: Bu putlar, şu üç halin dışına çıkmazlar:

Birincisi: Bu putlar, sahabenin ulaşmadığı uzak yerlerde olabilir. Şayet sahabe bir beldeyi fethetse de, bu, o bölgenin her yerine ulaştıkları manasına gelmez.

İkincisi: Bu putlar görünmüyor olabilir. Bunlar Firavunların evlerinin veya başkalarının evlerinin içinde olabilir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti, azaba uğramış

bir kavmin topraklarından geçerken, hızlıca oradan geçmekti. Bilakis Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oralara gitmeyi yasaklamıştır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

" لا تدخلوا على هؤلاء المعذبين إلا أن تكونوا باكين ، أن يصيبكم مثل ما أصابهم "

"Sakın ola ki, azaba uğramış o kavmin topraklarına girmeyin. Geçmek zorunda kalırsanız onların başına gelenlerin sizin de başınıza gelmemesi için oradan ağlayarak geçin." [5]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu Hicr ashabından ve Salih -aleyhisselâm-'ın kavmi Semud diyarından geçerken söylemiştir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yine şöyle buyurmuştur:

" فإن لم تكونوا باكين فلا تدخلوا عليهم ، أن يصيبكم مثل ما أصابهم "

"Şayet ağlayarak oradan geçemezseniz, onların başına gelenlerin bir benzeri sizin de başınıza gelmemesi için oraya girmeyin." [6]

Bizim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashabı hakkındaki zannımızı, şayet onlar, bir mabed ve menzil görseler dahi oraya girmemişler ve içindekilere de muttali olmamışlardır.

Böylelikle sahabenin neden piramlara ve içindekilere müdahale etmedikleri de ortaya çıkmış oldu. Bununla beraber, o vakitte piramitlerin kapı ve girişleri kumlara gömülü olma ihtimali de vardır.

Üçüncüsü: Şu anda ortada olan putların bir çoğu daha önce gömülü idi veya da yeni keşfedildi veya da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı tarafından ulaşılmamış uzak yerlerden getirildi.

ez-Zerakli, piramitler, Sfenks [7] ve benzerlerinden soruldu: Mısır'a giren sahabe bunları gördüler mi?

O da şöyle dedi: Bunların çoğu kumlara gömülü idi. Özellikle de Sfenks. [8]

Sonra bunlar hakkında şöyle denilir: Şayet bu heykellerin gömülü olmayıp görünürde olduğu varsayılsa bile sahabenin bunları gördüğünün ve onları yok etmeye güçlerinin yettiğinin ispat edilmesi gerekir.

Olaylar şahitlik ediyor ki, sahabe -Allah onlardan razı olsun- bazı heykelleri yok etmekten aciz kalmışlardır. Bu heykellerden bazılarının yıkımı, sahabenin elinde olmayan alet-edevat, dinamit ve diğer gereçlerle birlikte yirmi gün sürmüştür.

Buna işaret eden olaylardan bir tanesini İbn-i Haldûn (el-Mukadime sy. 383) de şöyle zikreder: “Halife er-Reşid, Kisra’nın oturma odasını yıkmak istemiş, bunun için güç toplamış, atlar getirmiş, ateşle ısıtmış, üzerine sirke dökmüş ama onu yıkmaktan âciz kalmıştır. Halife Me’mun da Mısır’da piramitleri yıkmak istemiş ancak bunu başaramamıştır.

Bu heykelleri insan kültür ve medeniyeti olarak göstermek ise bu, kendisine iltifat edilmeyen bir sözdür. Lât, Menât, Uzzâ, Hubel ve Menât putları ve diğerleri Kureyş ve Arap yarımadasının taptıkları kültür ve medeniyetleri idi.

O, kültür ve medeniyettir. Ancak bu, haram olan kültür ve medeniyettir ve onun yok edilmesi gerekir. Bir işte Allah ve Rasûlü’nün emri geldiği zaman, mümin bir kimsenin ona uyması ve bunun gibi saçma hüccetlerle Allah ve Rasûlü’nün emrini reddetmemesi gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾
[سورة النور الآية: 51]

"Oysa aralarında hüküm vermesi için Allah’a ve elçisine davet olunan müminlerin sözü ise, “İşittik ve itaat ettik” demeleridir. İşte kurtuluşa erenler de bunlardır.”[9]

Allah Teâlâ’dan bütün müslümanları sevdiği ve razı olduğu şeylerde muvaffak kılmasını dileriz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Müslim, hadis no: 969

[2] Müslim, hadis no: 832

[3] Buhârî, hadis: 3020. Müslim, hadis no: 2476

[4] el-Bidâye ven-Nihâye: 4/712, 776, 5/83. Dr. Ali es-Sallâbî es-Siratun-Nebeviyye: 2/1186

[5] Buhârî ve Müslim

[6] Buhârî ve Müslim

[7] Mısır, Suriye, Mezopotamya, Anadolu, Pers, Girit ve Miken Grifon ve kentauros gibi mitolojik bir yaratık olan sfenks, genellikle kadın başlı, aslan gövdeli, kartal kanatlıdır. Ancak koçbaşı ve kanatsız sfenkslere de rastlanmıştır. Sfenks sözcüğü 'sphingein'den gelir. Bağlamak, sıkmak ve boğmak anlamındadır. Bu tanımlar Yunan mitolojisindeki efsanesiyle yakınlık gösterir. Sfenks tıpkı grifon gibi Mısır, Mezopotamya, Anadolu, Suriye, Girit, Miken ve Yunan sanatlarında sık tasvir edilmiş bir yaratıktır.

[8] Şibhu Ceziratil-Arab, c: 4, s: 1188

[9] Nur Sûresi: 51